

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle ja samalla kumottavaksi laki päihdeolojen kehitystä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle. Ehdotuksen mukaan eduskunnalle annettaisiin joka toinen vuosi

laaja-alaisesti kansanterveyden tilaa ja kehitystä kuvaava tiivis kansanterveyskertomus. Päihdeoloja kuvaava osa olisi osa uutta kertomusta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 1995. Ensimmäinen kansanterveyskertomus annettaisiin vuonna 1996.

**PERUSTELUT**

**1. Nykytila**

Päihdeolojen seurannan ja suunnittelun tehostamiseksi säädettiin laki päihdeolojen kehitystä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle (254/87). Laki tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1987. Kertomus on sisältänyt tiedot päihdeolojen kehityksestä sekä niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai suunniteltu ryhdyttäväksi päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Kertomukseen on myös sisällytetty alkoholiyhdistiön kertomus alkoholiolojen kehityksestä. Kertomus on sisältänyt tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty sosiaali- ja terveydenhuollossa, raittiustyössä, alkoholivalvonnassa, opetustoimessa, poliisin ja tullin toiminnassa sekä alkoholiyhdistiössä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on koonnut kertomuksen, jonka valmistelusta ovat huolehtineet myös opetusministeriö, sisäasiainministeriö ja valtiovarainministeriö, jotka kertomusta koskevan lain mukaan ovat toimittaneet sosiaali- ja terveysministeriölle esityksensä. Kertomuksen valmistelupohjaa on laajennettu siten, että viime vuosina esityksensä ovat antaneet myös oikeusministeriö, kauppa- ja teollisuusmi-

nisteriö, työministeriö, liikenneministeriö ja ympäristöministeriö.

Antaessaan vuonna 1994 mietintönsä valtioneuvoston kertomuksesta päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992 eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta korosti käsitellessään mietintönsään suunnitelmaa päihdeoloja koskevan kertomuksen muuttamisesta siten, että uudessa kertomuksessa tulisi voida käsitellä myös suunnitelmia sekä päihteiden käytön eri ulottuvuuksia. Uusitun kertomuksen tulisi olla edelleen alaltaan laaja siten, ettei se rajoitu vain sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan, vaan kattaa myös muun muassa opetusministeriön, sisäasiainministeriön, ympäristöministeriön ja oikeusministeriön sekä mahdollisesti muidenkin ministeriöiden toimialaa.

Eduskunnassa käydyissä keskusteluissa on tullut esiin, että kertomuksen antamista joka vuosi ei voi täysin pitää perusteltuna. Eri hallinnonaloilla koottavien tietojen valmistuksessa verrattain hitaasti ongelmana on pidetty, että kertomus edellisen vuoden päihdeoloista on voitu antaa vasta myöhään syyskaudella.

Näistä syistä on päätetty luopua päihdeker-  
tomuksen laatimisesta ja valmistella laajemmin kansanterveyden tilaa ja kehitystä kuvaava

kertomus, joka annettaisiin joka toinen vuosi eduskunnalle.

## 2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

### 2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Uudistuksen tavoitteena on luoda laaja-alaisesti kansanterveyden tilaa ja kehitystä kuvaava tiivis raportti, jonka pohjalta voitaisiin arvioida kehityssuuntia, eri toimenpiteiden vaikutusta niihin sekä osoittaa uusia kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia. Päihdeoloja kuvaava osa olisi osa uutta kertomusta, mutta luonnollisesti nykyistä huomattavasti suppeampaa.

Eduskunnalle annettava kansanterveyskertomus sisältäisi katsauksen terveyskäyttäytymisen, keskeisten kansansairauksien vaaratekijöiden, sairastavuuden, toiminnanvajavuuden ja kuolleisuuden tasosta ja muutoksista sekä niiden alueellisista ja väestöryhmittäisistä eroista. Lisäksi siinä kuvattaisiin toteutettuja terveyspoliittisia toimenpiteitä, palvelujärjestelmän toimintaa ja ehkäisevää työtä sekä terveyspoliittisia tavoitteita tukevia ja niiden saavuttamiseen vaikuttavia muiden alojen toimia.

Tarkoituksena on, että raporttia käsiteltäisiin eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Käyty keskustelu antaisi hallitukselle tietoa eduskunnan näkemystä terveyspolitiikan onnistumisesta ja suuntaviivoja sen kehittämiselle. Tarkoituksena olisi, että kertomuksen käsittelyssä suuntauduttaisiin nykyistä enemmän myös tulevaisuuteen.

Raportin ja sen eduskuntakeskustelun avulla pyritäisiin saamaan terveyspolitiikka myös julkisen keskustelun kohteeksi. Palvelujen tuotannon hajauttamisen ja valtakunnallisen ohjannan vähentymisen jälkeen tieto kansanterveyden ja palvelujärjestelmän tilasta sekä niiden alueellisista ja väestöryhmittäisistä eroista muokkaisi osaltaan kuntien toteuttamaa terveyspolitiikkaa yhdensuuntaiseksi valtakunnalliseksi politiikaksi.

### 2.2. Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan kumottaisiin laki päihdeolojen kehitystä koskevan kertomuksen an-

tamisesta ja säädettäisiin laki kansanterveyskertomuksen antamisesta. Lain mukaan hallitus antaisi kansanterveyskertomuksen eduskunnalle kahden vuoden välein ja se käsiteltäisiin eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Koska kertomuksessa kuten nykyisessä päihdekertomuksessa käsiteltäisiin useita hallinnonaloja koskevia toimintoja, veloitettaisiin myös muut asianomaiset ministeriöt osallistumaan kertomuksen valmistelutyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla valmisteltaisiin laveat pohjadokumentit, joista varsinainen kansanterveyskertomus tiivistettäisiin.

## 3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä valtionhallinnon henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia.

## 4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelussa on otettu huomioon kansanterveyden monitorointityöryhmän muistiossa (STM 1994:9) esitetyt näkökohdat.

## 5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä joulukuuta 1995. Ensimmäinen kansanterveyskertomus on tarkoitus antaa vuonna 1996.

## 6. Säättämisyjärjestys

Eduskunta katsoi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, että hallituksen esitys päihdeolojen kehitystä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle (HE 104/86) oli mahdollista käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Tästä johtuen hallituksen esitys laiksi kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle voitaneen myös käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

# Laki

## kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1 §

Valtioneuvosto antaa kahden vuoden välein eduskunnalle kansanterveyden tilaa ja kehitystä kuvaavan kansanterveyskertomuksen.

### 2 §

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa ja esittelee kansanterveyskertomuksen saatuaan muilta ministeriöiltä tarpeelliset tiedot.

### 3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1995.

kuuta 1995. Ensimmäinen kansanterveyskertomus annetaan vuonna 1996.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan päihdeolojen kehitystä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle 6 päivänä maaliskuuta 1987 annettu laki (254/87). Vuosilta 1994 ja 1995 ei anneta eduskunnalle päihdeolojen kehitystä koskevaa kertomusta.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

